

Изх. №11/30.10.2018 г.

ДО
Г-ЖА ВАЛЕРИЯ КАЛЧЕВА
ГЛАВЕН ДИРЕКТОР

Г-ЖА ХРИСТИНА АТЕВА
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ОЦЕНКА НА
ПРОЕКТИ И ДОГОВАРЯНЕ“

ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ОПЕРАТИВНА
ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА“
УПРАВЛЯВАЩ ОРГАН НА ОПОС

Относно: Проект „Изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF отпадък“

УВАЖАЕМА Г-ЖО КАЛЧЕВА,
УВАЖАЕМА Г-ЖО АТЕВА,

Гражданска инициатива „За чиста София без изгаряне на отпадъци“ на Демократична България е категорично против проекта „Изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF“ (Проекта). Аргументите ни в голяма степен се покриват с тези, представени в съдебните жалби на граждани и неправителствени организации срещу Решението на Столичен общински съвет (СОС) от 17.05.2018 г. за поемане на дългосрочен общински дълг в размер на 130 милиона лева от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), с който Столична община (СО) възнамерява да финансира своята част от Проекта. Остатъкът от необходимите средства за финансиране, както знаете, следва да бъде осигурен от ОП „Околна среда“ чрез управляващия орган МОСВ. Нашите възражения против Проекта са обединени в общо 7 точки, като всяка от тях е достатъчен повод за неговото преосмисляне и прекратяване:

- 1) Проектните показатели не отговарят на актуалното законодателство на ЕС за кръговата икономика.
- 1) Капацитетът на съоръжението е 3 пъти по-голям от сегашното производство на RDF в София.
- 2) Проектът насочва инвестиции в безполезна посока, а оставя без финансиране други необходими дейности, каквото е например задължителното от 2024 г. разделно събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци.
- 3) Договорът за заем за съфинансирането на обекта задължава СО да се откаже от приватизацията на общинското топлофикационно дружество, въпреки че в друго решение на СОС привличането на стратегически инвеститор е мотивирано като неизбежно за финансовото му оцеляване.
- 4) СО борави със спорното твърдение, че инсталацията ще замести равностойно натоварването с фини прахови частици (ФПЧ) от изгаряне на природен газ.

5) Проектът няма подкрепата на гражданите, живеещи в имотите, съседни на площадката, предназначена за изграждане на инсталацията за изгаряне на отпадъци.

6) Анализът „Разходи и ползи“ към Проекта е засекретен, като на първа инстанция е отменен отказът на СО да предостави достъп до горната обществена информация, но СО обжалва на втора инстанция, тъй като не желае да разкрие горния анализ – вследствие на това се очаква Проектът да се осъществи при пълна непрозрачност относно финансовите му параметри.

Ето и подробните аргументи по горните точки:

1. Проектът не отговаря на актуалното законодателство на ЕС за кръговата икономика

1.1. Пакет „Кръгова икономика 2030“, гласуван от Европейския парламент на 18.04.2018 г.

На 18.04.2018 г. Европейският парламент (ЕП) прие поредния „Пакет закони за кръговата икономика“, който дефинира по-високи цели за разделното събиране на отпадъци, нови видове разделно събрани потоци и още по-големи ограничения за депонирането, които се очаква да влязат в сила преди или най-късно едновременно със завършването на строежа на инсталацията от Проекта, за която съгласно Решението на СОС ще бъде поискан Заема.

Видно от извлечението от Съобщението на Пресслужбата на Европейския парламент РЕФ. №20180411IPR01518, ЕП е приел няколко приоритетни цели, за постигането на които България като държава-членка на Европейския съюз (ЕС), съответно – СО следва да насочи своите усилия и с които да се съобрази, като промени своята стратегия за управление на отпадъците:

„До 2025 г. поне 55% от битовите отпадъци (от домакинствата и бизнеса) трябва да бъдат рециклирани. Този дял ще се покачи до 60% през 2030 г. и до 65% през 2035 г. 65% от материалите за опаковки трябва да бъдат рециклирани до 2025 г., а 70% – до 2030 г. Предвидени са отделни цели за различните видове опаковъчни материали като хартия и картон, пластмаса, стъкло, метал и дърво. България е рециклирала 32% от отпадъците през 2016 г. Предложението за законодателен акт също така ограничава дела от битови отпадъци, който може да бъде депониран в сметища, на 10% до 2035 г. Частта от отпадъците в България, която е изхвърлена в сметища през 2016 г., е 64%. Платовете и опасните отпадъци от домакинствата ще трябва да бъдат събирани разделно до 2025 г. До 2024 г. биоразградимите отпадъци ще трябва или да бъдат събирани разделно, или да бъдат рециклирани като компост в домашни условия.“

Видно от горния текст:

а) Смятано от 2024 г. СО следва да осигури разделното събиране на биоразградимите отпадъци, като за тях предвиди и достави самостоятелни контейнери, което ще наложи извършването на разходи за снабдяването на всички имоти в СО със съдове за компостиране и ще доведе до рязко намаляване на количествата отпадъци за горене. През 2015 г. по силата на договор за обществена поръчка беше извършен морфологичен анализ на състава и количествата на битовите отпадъци, образувани на територията на СО. Според данните от него (таблица. 4.4 на стр. 40) хранителните отпадъци са 18,7% от общото количество, градинските - 7,63% и дървесните - 2,62%. Общо трите вида био-отпадъци съставляват 30% от постъпващото количество отпадъци в Завода за механично-биологично третиране (МБТ) в с. Яна, където се произвежда RDF. Освен че това количество ще липсва като суровина за изгаряне от 2024 г., до тогава ще са необходими нови инвестиции в съдове за събиране на органични отпадъци и инсталации за компостирането на 1/3 от столичните отпадъци, а не в горивен процес, за какъвто е предназначен исканият кредит от ЕИБ.

б) Смятано от 2025 г. СО следва да осигури разделното събиране и на платовете (текстилни отпадъци). Тяхното оползотворяване също ще изключва горене, а те според същия доклад съставляват 3,19% от постъпилите отпадъци в Завода за МБТ.

в) С приетият от ЕП документ се въвеждат индивидуални цели за рециклиране на хартия и пластмаса от домакинските отпадъци, както следва: за хартия – 75% до 2025 г. и 85% до 2030 г., а за пластмаса – 50% до 2025 г. и 55% до 2030 г. Отново целта е да се изключи горенето или депонирането на тези отпадъци, като в момента хартията представлява 22,8% от постъпващите в Завода за МБТ отпадъци, а пластмасата – 16,3 %.

г) Също така съгласно приетия пакет, общият обем на депонираните в СО отпадъци трябва да бъде намален до 10% от генерираното количество отпадъци. Как ще изглежда обаче този процент при наличието на инсинератор:

Постъпило количество в Завода за МБТ, с. Яна: 100% (410 000 т)

- От тях депонирани в момента са 16% (няма данни за 40%) , RDF са 43,9%

Изгорено количество: 43,9% (180 000 т)

- Дънна пепел за депониране: 7,8% (32 000 т)

- Филтърна пепел за депониране в специални депа за опасни отпадъци: 2% (8 240

т)

Сборът от всички депонирани отпадъци от процеса (16% + 7,8% + 2%) е 25,8% и надвишава заложения таван от 10%, или близо 2,6 пъти над целите за 2030 г. Съществен принос за лошия резултат има инсталацията за изгаряне, която от единица постъпило в нея RDF създава почти ¼ нов отпадък, какъвто се явяват пепелите и сгурията от горенето.

Видно от гореизложеното, още преди да е построен, Проектът за изграждане на инсталация за оползотворяване на RDF отпадък чрез изгарянето му не съответства на заложените цели в приетия от ЕП на 18.04.2018 г. „Законодателен пакет за кръгова икономика“ и като цяло на философията и контекста, които доведоха до това решение, и които обещаваат нови рестрикции за горене/депониране на отпадъци в близко бъдеще. Обръщаме внимание, че този документ е с 5 години по-актуален от Регламент на ЕС 1303/2013 г., цитиран в Доклада на кмета Йорданка Фандъкова до СОС, с който иска одобрението му за кредит от ЕИБ. Въпреки това, водещият за момента документ е пропуснат в мотивацията на приетото от СОС Решение за поемане на дългосрочен общински дълг.

1.2. Съобщение № СОМ(2017)34 /26.01.2017 на Европейската комисия до Европейския парламент, Европейския съвет, Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите за „Ролята на производството на енергия от отпадъци в кръговата икономика“

С това писмо ЕК иска от останалите институции да бъде гарантирано, че горенето на отпадъци няма да е за сметка на другите йерархични нива в оползотворяването на отпадъци, каквото е рециклирането. Като втора цел е посочено предотвратяването на инвестиции в мъртви активи („инсинератори без бъдеще“) поради нереалистични прогнози за количествата отпадъци. Освен това, горенето на твърди отпадъци е посочено като крайно решение, след изчерпване на всички други по-висши нива от йерархията на отпадъците – рециклиране, компостиране и анаеробна газификация на органичната част. В сравнение със строителството на нови мощности се дава предимство дори на изгарянето във вече съществуващи инсталации в други държави от

ЕС, както и изгаряне в циментови заводи, което е българският случай. Обръщаме внимание, че този документ е с 4 години по-актуален от Регламент на ЕС 1303/2013 г., цитиран в Доклада на кмета Йорданка Фандъкова до СОС, с който иска одобрението му за кредит от ЕИБ. Въпреки това, водещият за момента документ е пропуснат в мотивацията.

Всички числа говорят за това, че софийският проект попада в категорията „Инсинератори без бъдеще“ и не следва да получава публично финансиране.

2. Капацитетът на съоръжението е 3 пъти по-голям от обичайното производство на RDF, което се произвежда в София

Според Годишните доклади до ИАОС на СПТО, инсталация за МБТ на отпадъците м. „Садината“, произведеният RDF възлиза както следва:

2016 г. – 51669,42 тона/година;

2017 г. – „месечното производство - 4550 т“, т.е. максимум 54 600 тона/година

2018 г. – на уебсайта на дружеството е обявено производство от 23656 т RDF за 1-вото полугодие, което прави средно под 4000 т/месец.

Макар за 2016 г. и 2017 г., както и за непълната година на пускане в експлоатация – 2015 г., да се изтъкват различни причини от технологичен и оперативен характер, крайният резултат е трайно един и същ – производство на RDF за 30% от капацитета на инсталацията. Няма и резерви за допълване на капацитета – европейското финансиране не допуска прием на количества отпадъци от други общини. Спекулация са твърденията, че капацитетът може да се уплътни от канализационни утайки, генерирани на територията на общината. Столичната пречиствателна станция разполага със собствен биореактор с когенерационна мощност, съфинансирана също от ОП „Околна среда“ – там екологичният проблем е решен. Същевременно СО се задължава по силата на Договор за обществена услуга да осигурява за период от 15 години ритмични доставки на достатъчни количества достатъчно калорични отпадъци на „Топлофикация София“ ЕАД. От екологична гледна точка този „инсинератороцентричен модел“ представлява конфликт на интереси – колкото повече отпадъци се генерират от жителите на общината и колкото по-нисък е процентът на рециклиране, толкова по-ниски обезщетения ще дължи общинският бюджет. Нещо, което отново е в разрез с йерархията на управление на отпадъците и философията на кръговата икономика.

3. Проектът насочва инвестиции в безполезна посока, а лишава от финансиране други необходими дейности, напр. разделното събиране и третиране на биоразградими отпадъци след 2024 г.

Както споменахме в т. 1.1., общо трите вида биоотпадъци – хранителни, растителни, дървесина, съставляват 28,95% от постъпващото в Завода за механично-биологично третиране (МБТ) в с. Яна количество отпадъци и от него сега се произвежда RDF. Според Решението на ЕП от 18.04.2018 този поток трябва да бъде отделен от 2024 г., като органичните отпадъци се събират в оделни контейнери и се пренасочват за компостиране и/или анаеробна газификация. Сегашната площадка „Хан Богров“ на СПТО (год. капацитет 20 000 т) няма нужния капацитет за това и в съвсем кратък срок трябва да бъде задействана процедура за нейното разширение или изграждане на нова площадка за обем от 150 000 т органични отпадъци. Това е

посоката, в която проектът за инсинерато трябва да бъде трансформиран за краткото време до приключване на програмния период 2014-2020 , за да не покриваме съвсем скоро този разход изцяло от джоба си.

4. Договорът за получаване на кредит от ЕИБ за съфинансирането на Проекта задължава СО да се откаже от приватизацията на общинското топлофикационно дружество, въпреки че в друго решение на Общинския съвет привличането на стратегически инвеститор е мотивирано като неизбежно за финансовото му оцеляване

Точка 6 (5) буква (п) от проекто-договора за получаване на кредит от ЕИБ забранява приватизацията на „Топлофикация София“ ЕАД, дори на част от дяловете, преди кредитът да е погасен, освен ако кредиторът не даде изричното си съгласие. В същото време от Решение № 33 на Столичния общински съвет от 03.12.2015 г. става ясно, че тече подготовка за концесия на дейността на „Топлофикация София“ ЕАД. Конкретно, в т. 5 от решението е записано, че СОС „Възлага на кмета на СО да информира „БЕХ“ ЕАД относно етапа на подготовката на процедура за предоставяне на концесия на услугите по топлоснабдяване и производство на електрическа енергия, извършвани към настоящия момент от „Топлофикация София“ ЕАД“. Нещо повече, от публичните изяви на носителите на решението става ясно, че концесията съотв. капиталовата инжекция от концесионера е критично важна за оцеляването на задлъжнялото и декапитализирано дружество. Макар от юридическа гледна точка концесията да не означава разпореждане дялове, става дума за едни и същи производствени активи, които не могат да бъдат едновременно във владение и на „Топлофикация София“ ЕАД, и на търсения инвеститор. Какъвто и да е екологичен или друг проект се обезсмисля напълно, ако поставя под риск осигуряването на инвеститор и с това финансовото оцеляване на централното топлоснабдяване на столицата.

5. Столична община борави със спорното твърдение, че инсталацията ще замести равностойно натоваването с фини прахови частици („ФПЧ“) от изгаряне на природен газ

България е осъдена от Европейската комисия страна за системно замърсен ФПЧ въздух. Нов източник на ФПЧ в София, изграден с публични средства, стана трудно защитим. Това е причината за абсурдното твърдение на СО, че инсинераторът ще подобри качеството на въздуха на София, тъй като ще замести друг източник на ФПЧ – природния газ. Доколкото няма закриване на стари мощности, Докладът за ОВОС правилно сумира двата източника. Отделно от това в комплексното разрешително на ТЕЦ София не присъстват данни за замърсяване с ФПЧ и не става ясно какви източници ползва ОВОС. Предвид високия залог ОП „Околна среда“ е длъжна да провери твърдението „заместване на стар източник на ФПЧ“ с международна експертиза.

6. Проектът няма подкрепата на гражданите, живеещи в имотите, съседни на площадката, предназначена за изграждане на инсталацията за изгаряне на отпадъци.

За да се избегне възможността на гражданите да обжалват ОВОС, градоустройствено беше обособен нов квартал върху тясна ивица земя между ТЕЦ София и ж.к. „ТЕЦ София“, която лишава гражданите от статута на съседи с право на

обжалване. Делото на граждани срещу новия подробен устройствен план на района продължава да бъде в съда на Втора инстанция. Оценката за въздействие върху човешкото здраве пък е ограничена само за служителите на площадката, без да взема предвид въздействието върху живущите наоколо. Подобно изключване на гражданите от диалога няма място при вземането на решение за осъществяване от СО на проект за 310 милиона лева.

7. Анализът „Разходи и ползи“ към Проекта е засекретен, като на първа инстанция е отменен отказът на СО да предостави достъп до горната обществена информация, но СО обжалва на втора инстанция, тъй като не желае да разкрие горния Анализ – вследствие на това се очаква Проектът да се осъществи при пълна непрозрачност относно финансовите му параметри.

Предвид очевидната несъвместимост на Проекта с целите за кръгова икономика и заложения нереално висок капацитет на съоръжението, граждани и неправителствени организации поискаха да получат достъп до основни документи като актуализиран Идеен проект, Анализ „Разходи и ползи“, Анализ на осъществимостта, Доклад за държавни помощи и Анализ за съответствието с политиката на ЕС за изменение на климата за проект „Изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF отпадък“, включително приложенията и анексите. С Решение № 283/17.05.2018 г. на СО постанови отказ за достъп до тази информация, за което неправителствени организации заведоха дело по ЗДОИ и го спечелиха на първа инстанция. С Решение 612/02.02.2018 г. по адм. д. 4474/2017 г. 39 състав на АССГ е постановил отмяна на Решение № СОА17-ОИ94-110/27.03.17 г. на Заместник-кмета на СО, като е върнал преписката по Заявлението за достъп до обществена информация за ново произнасяне от СО. Въпреки това, СО не е изпълнила разпореждането на съда, а е обжалвала съдебното решение за отмяна на отказа пред Върховния административен съд.

Обръщаме особено внимание на гореописания случай, защото в жалбата срещу решението на първоинстанционния съд, представлявана от зам.-кмет Йоана Христова, СО потвърждава още веднъж, че отказва да предостави 5 от 6-те поискани документа с мотива, че (цитат): „не разполага с окончателните актуализирани анализи“. За наше разочарование, на стр. 8 от Доклада на кмета Йорданка Фандъкова до СОС, с който г-жа Фандъкова иска одобрението на заема, последната известява общинските съветници, че поне три от тези документа:

- Предпроектно инвестиционно проучване (ПИП)
- Анализът на разходите и ползите (АРП)
- Доклад за държавните помощи

междувременно са предадени на МОСВ съотв. Министерство на финансите. Това за нас представлява укриване на информация от обществеността, която компрометиращо цялото обществено обсъждане на Проекта и доколкото намираме същия за несъстоятелен от екологична и финансова перспектива, непредставянето на тези документи ни кара се чувстваме потвърдени в мнението си.

Смятаме, че аргументите по-горе не могат да бъдат подминати при разглеждането на Проекта, освен ако не е налице груба професионална небрежност и наказуема безтопанственост.

Очакваме единственото логично решение – морално остарелият проект „Изграждане на инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF“ да получи отказ за финансиране по ОП „Околна среда“.

С уважение,

Емил Георгиев
(председател на Инициативния комитет на
Гражданска инициатива
„За чиста София без изгаряне на отпадъци“)

Момчил Якимов
(член на Инициативния комитет)

Николай Петков
(член на Инициативния комитет)